

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİL. ÖZEL.- I (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

Yaratıcılık Nedir?

👉 Bir ürün **yeni** ve **uygun** olduğunda bu ürünü yaratıcı kabul ederiz. Bu iki ölçüt yaratıcılık için zorunludur.

👉 Yeni bir ürün orijinaldir veya sıra dışıdır ve tahminlerin ötesinde bir üretilmiştir.

👉 Ürünlerin yenilik düzeyleri değişebilir. Yeni düşünceler ve ürünler eskilerden her zaman beslenirler. Hatta en orijinal ürünler diğerlerinden esinlenmelerle inşa edilebilirler. Bazı ürünler önceki çalışmalardan çok az farklılaşırken diğerleri büyük sapmalar ortaya koyabilirler.

👉 Bir ürünün yaratıcılık düzeyi ile yenilik düzeyi arasında doğrusal bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

👉 Bu önermeye göre en yaratıcı ürünler en yeni ürünler olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak bu sonuç tam doğru değildir. Bir ürün ne kadar yeni ise o kadar da yaratıcıdır önermesi kolaylıkla yanlışlanabilir çünkü yaratıcılığın zorunlu ikinci bileşeni olan uygunluğun da karşılanması gereklidir.

★ Peki, uygunluk bir üründe nasıl belirlenir? Uygunluk neleri kapsamaktadır?

👉 Bir ürün veya düşünce bir problemin uygun yanıtı veya çözümü olmalıdır.

👉 Ürünün kullanım değeri, yararı veya etki potansiyeli bulunmalıdır.

👉 Uygunluğun düzeyi de küçük veya büyük olabilir. Yeni bir ürün insanlığın çok büyük bir sorununu çözebilir.

👉 Yalnızca yenilik veya yalnızca uygunluk bir ürünü yaratıcı yapmak için yeterli değildir. Bir ürün çok orijinal olabilir ancak yaratıcı olmayabilir.

👉 Son derece orijinal ancak tamamen yararsız veya kullanışsız bir fikir veya ürün yalnızca saçma olarak değerlendirilir. Çok yararlı ancak sıfır orijinalliğe sahip bir ürün ise sadece kopyadır ve yaratıcı olduğu düşünülemez.

👉 Ürün, yaratıcılığın ve yaratıcı davranışın somut göstergesidir.

👉 **Yaratıcı birey**, yaratıcı ürünler geliştiren veya yaratıcı fikirler üreten kişidir.

👉 **Yaratıcılık** ise bir süreçtir bu nedenle yaratıcılığı yaratıcı fikir üretme süreci olarak tanımlayabiliriz.

Yaratıcılık ve Zekâ

👉 Kimi araştırmacılar yaratıcılığı zekânın bir parçası, kimileri ise zekâyı yaratıcılığın bir parçası olarak görürken kimileri iki yapı arasında bir ilişki öngörmemişlerdir. Yaratıcılık ve zekâ çok farklı düşünme süreçlerini ve becerilerini kapsayabilir ancak zekâ her türlü yaratıcılıkta az ya da çok gereklidir.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİLİK. ÖZEL.- 2 (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

- 👉 Zekânın gereklilik derecesi yaratıcılık alanlarına bağlıdır.
- 👉 Eğer yaratıcılığı yeni ve yararlı ürün geliştirmek olarak; zekâyı ise öğrenme, problem çözme ve uyum olarak tanımlarsak iki yapı arasında bir ilişki olduğunu tereddüt etmeden iddia edebiliriz.
- 👉 Yaratıcılık ve zekâ arasındaki ilişki genel olarak eşik kuramı ile açıklanmıştır. Temel bilimsel soru şudur: Yaratıcılık düzeyi arttıkça zekâ düzeyi de artmakta mıdır ya da zekâ düzeyi arttıkça yaratıcılık düzeyi de artmakta mıdır?
- 👉 Eşik kuramına göre bireyin yaratıcı olabilmesi için belirli bir zekâ düzeyine sahip olması gerekmektedir. Yani bireyin zekâ düzeyi yaratıcılık için gerekli olan eşik değerini geçmelidir.
- 👉 Bazı bilimsel araştırmalarda 120 IQ puanının yaratıcılık için gerekli olduğu bulunmuştur ki bu değer yani 120 IQ puanı yaratıcılık için zekânın eşik değeri olarak kabul görmüştür.
- 👉 IQ'de eşik değeri geçen kişilerin yaratıcılık düzeylerindeki farklılıklar zekâ farklılıklarından değil, diğer bireysel ve çevresel farklılıklardan kaynaklanmaktadır.
- 👉 En yaratıcı olmak için en yüksek zekâ düzeyine sahip olmak gerekli değildir.

Yaratıcılık ve Mitler

- 👉 Yaratıcılık hakkında doğru bildiğimiz şey gerçekte doğru olmayabilir veya kısmen doğru olabilir.
- 👉 Yaratıcılık mitleri yalnızca yanlış değil aynı zamanda tehlikeli de olabilirler çünkü mitler bizleri yaratıcı olamayacağımıza inandırır.
- 👉 Bazıları yaratıcılığı hep aykırılıkla sınırlandırır ve aykırılıkta ararlar.

Mit 1: Yaratıcılık Bir Bilinmezdir.

- 👉 Yaratıcılık insanın gizemli bir yanı, kutsal bir hediye ve öngörülemez bir ilhamdır ve bu nedenle hiçbir zaman bilinmemekte ve anlaşılmamaktadır.
- 👉 Eğer yaratıcılık gizemli ise ölçülmesi ve öğretilmesi de olası değildir.
- 👉 Bu mitin karşıtı ise yaratıcılık birçok yönüyle bilinen bir olgudur ve çeşitli parametreler kullanılarak ölçülebilir.
- 👉 Bilinen bir şey kısmen de olsa ölçülebilir.
- 👉 Bireyin yaratıcı düşünme kapasitesini doğrudan ölçemeyiz ancak bireyin ortaya koyduğu ürünler ve çözdüğü problemler yoluyla dolaylı olarak ölçebiliriz.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİL. ÖZEL.- 3 (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

Mit 2: Yaratıcılık Bilinç Dışıdır.

Freud'un psikanalist yaklaşımından beslenen bu mite göre yaratıcılık bireyin bilinçli eylemi olmaktan çok bilinçsizlik mekanizmalarının bazen de bilinçaltının doğurduğu bir gerçektir.

Yaratıcılığın ortaya çıkmasında birey pasif, bilinç dışı olma durumu ise aktif rol oynar.

Bilinç dışı olma durumu bireyde ani aydınlanmalara veya ıçgörü dediğimiz "aha" deneyimlerine neden olarak yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar.

Bu mitin karşıtı ise yaratıcılık bireyin bilinçli eylemleri ve davranışları ile ortaya çıkar düşüncesidir.

Yaratıcı fikir ansızın ortaya çıkabilir.

Yaratıcılığın bireyin bilinçli eylemlerine dayandığı ama zaman zaman bilinçaltından beslendiği söylenebilir.

Mit 3: Her Yaratıcı Biraz Delidir!

Sıra dışı veya ruh sağlığı bozuk dehalerin yaşamları, toplum üzerinde ön yargılar oluşturarak yaratıcı kişiler hakkında yanlış genellemeler oluşturmalarına neden olabilmektedir.

Bu tür yanlış algıların oluşumunda medyanın kuşkusuz payı çok yüksektir.

Deli dehalik kavramı da bir bakıma çelişkisel bir kişiliktir.

Dehalik ile delilik arasında bir bağlantı olduğu fikri yeni değildir, eski çağlara kadar dayanmaktadır. Biyografik araştırmalarda deli deha örnekleri sıklıkla görülmektedir. Ancak bu örneklerin deli değil, bazı ruh sağlığı sorunları yaşadıkları ve birçoğunun da yüzyılımız hastalığı olan depresyondan ve alkolizmden etkilendikleri bilinmektedir.

Ruh sağlığı bozukluğu çeşitli şekillerde Newton, Darwin, Freud, Kafka, Van Gogh, Dostoevsky, Hugo, Sartre ve Twain gibi pek çok dehanın yaşamında izler bırakmıştır.

Bu bozuklular arasında depresyon, kişilik bozukluğu, paranoya ve psikotiklik gibi sorunları görmekteyiz.

Mit 4: Yaratıcılık Öğretilemez.

Yaratıcılığın bireyde doğuştan var olduğuna inanan kişiler yaratıcılığın öğretilmeyeceğine de inanırlar.

Eğer yaratıcılık bireyin doğuştan getirdiği genetik donanımlarda saklı ise yaratıcılık potansiyeli değiştirilemez çünkü genetik donanımların değiştirilmesi mümkün değildir.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİL. ÖZEL.- 4 (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

👉 Bu mitin karşıtı ise yaratıcılık değişen, esnek ve öğretilebilen bir yetenektir. Çocuklarda ve gençlerde yaratıcılığı geliştirmek amacıyla pek çok model, teknik ve eğitim uygulamalarını kapsayan programlar geliştirilmiştir.

👉 Yapılan araştırmalar yaratıcı düşünmenin, gelişebilen ve eğitimle geliştirilebilen bir yetenek olduğunu göstermiştir.

Yaratıcı Kişilerin Özellikleri

👉 Yaratıcılık bireyin bütün yaşamında araştırılmalıdır.

👉 Yaratıcılık bireyin algılarında, kişiliğinde, sosyal ilişkilerinde, iş alışkanlıklarında, düşünme ve dünyayı algılama biçiminde yatmaktadır.

👉 Yaratıcı bireylerin ortak özellikleri yalnızca olumlu özellikler olarak da düşünülmemelidir.

Yaratıcı bireylerin özelliklerini yirmi kategoride sınıflayabiliriz:

👉 **Orijinallik:** Fikirlerle dolu, düşüncelerinde esnek, normları ve varsayımları sorgulayan, algısal ketlerden sakınan, hayal kuran, yeni açılardan gören, olasılığa dikkat eden.

👉 **Yüksek zekâ:** Normların belirgin bir şekilde üzerinde genel zihinsel kapasiteye veya genel yeteneğe sahip.

👉 **Yaratıcılık farkındalığı:** Orijinalliğe ve yaratıcılığa değer veren, yaratıcılığın bilincinde olan, farklılık yaratmak isteyen.

👉 **Mantıksal düşünen:** Akılcı ve bilimsel düşünen, kanıta dayalı çıkarımlarda bulunan, neden-sonuç ilişkisi kuran, nedene dayalı öngörüler geliştiren.

👉 **Sıra dışı düşünen:** Metaforlarla düşünen, çelişkisel düşünen, yenilikle iyi baş eden.

👉 **Sorgulayıcı:** Normları ve varsayımları sorgulayan, neden soruları soran, zihinsel ketlerden kaçınan, tabuları yıkan

👉 **Bilgili, tecrübeli:** Çalışma alanında derin bilgi ve tecrübe birikimine sahip, kaosta düzen bulan, yeni yapılar kuran, yeni buluşlara ve bilgiye karşı hazır bekleyen.

👉 **Bağımsız kararçı:** Kendine güvenen, bireysel ve farklı olmaktan çekinmeyen, kendi kurallarını oluşturan, statükoya karşı, öz denetimci, bağımsız karar alan.

👉 **Risk alan:** Cesaretli, yeni şeyleri denemekten korkmayan, farklı olmanın yaratabileceği sonuçlara aldırmayan, başkalarının koyduğu sınırları reddeden.

👉 **Enerjik:** Maceracı, yüksek içsel motivasyon, azimli, çalışkan, başarı için mücadele eden, yüksek enerji.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİL. ÖZEL.- 5 (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

Meraklı: Sorgulayan, soru soran, irrasyonel düşünceye açık, ilginç konular araştıran, başka fikirleri dinlemeyi seven, ilgi alanı geniş, deneyen.

Espritüel: Şakacı, fikirlerle dans eden, keskin zekâlı, espri ve fıkra repertuarı zengin.

Bilinmeyene karşı ilgili: Yeniliğe, bilinmeyene, gizeme ve asimetriye karşı ilgi; düzensizliğe karşı tolerans.

Hayal gücü: Hayal gücü zengin, animistik, hayal ve gerçeği birleştiren, teatral ilgiler.

Sanatsal: Estetik ilgiler, güzelliğe karşı duyarlılık; sanat, müzik ve yaratıcı dramaya karşı ilgi, iyi tasarımcı.

Açık görüşlü: Düşüncelerinde liberal, yeni fikirleri kabul edici, yeni tecrübelerle açık, başka fikirlere açık, kararlarında esnek

Yalnız olma ihtiyacı: Yalnız çalışmayı tercih eden, içe dönük, yansıtıcı, kendi içinde meşgul.

Sezgisel: Problem bulmada iyi, ilişkileri ve çıkarımları gören, gözlemci, bütün duyuları kullanan, ayrıntılara ve örüntülere karşı yüksek duyarlılık.

Duygusal: Duyarlı; duygusal inişleri ve çıkışları olan; dikkate, övgüye ve desteğe ihtiyacı olan; çekingen, içe kapanık; zaman zaman dalgın.

Etik: İdealist, empatik, demokrat düşünceli.

Bilişsel Özellikler

Yaratıcı kişilerin en önemli özellikleri orijinal, sıra dışı, mantıksal ve eleştirel düşünme becerilerinin çok yüksek olmasıdır.

Yaratıcılık araştırmacılarına göre yaratıcı kişiler yüksek zekâ düzeyine sahiptirler ancak yaratıcı olmaları için normların belirgin bir şekilde üstünde zekâ düzeyi yeterlidir.

Yaratıcı kişiler birbirleri ile çelişen fikirler arasında uzlaşma bulma becerisine sahiptirler.

Analojik düşünme, zıtlıklara dayanarak düşünme, diyalektik düşünme ve metaforik düşünme becerilerinin son derece gelişmiş olduğu görülür.

Yaratıcı bireyler karar almada ve yargılamada esnek ve bağımsız düşünürler ve davranırlar.

Sıra dışı düşünme becerilerinin yanı sıra mantıksal ve eleştirel düşünmelerinin de yüksek olması yaratıcı bireyleri diğerlerinden ayıran temel bir özelliktir.

Yaratıcı kişileri diğerlerinden ayıran en önemli özelliklerinden biri de hayal güçlerinin çok yüksek olmasıdır.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

YARATICILIK, ZEKÂ VE MİTLER-YARATICI KİŞİL. ÖZEL.- 6 (Konu Özeti-12.Bölüm: 1-2)

Kişilik Özellikleri

👉 Araştırmalarda yaratıcı bireylerin sıra dışı, hayalci, esnek, konuşmada akıcı, enerjik, üretken, sanatsal, duygusal, gelenek dışı ve zengin ilgi alanlarına sahip olma eğilimleri gösterdikleri saptanmıştır.

👉 Yaratıcılık bilinci yaratıcı kişilerde görülen en önemli ve en yaygın özelliklerden biridir.

👉 Yaratıcı birey bağımsız düşünebilen, öz güvene sahip ve zaman zaman makul riskleri alan bir kişiliğe sahiptir.

👉 Yaratıcılık merakla ortaya çıkar. Yaratıcı kişilerin de çocukça merakları olabilir.

👉 Meraklı ve yaratıcı bireyin yeniliğe, karmaşıklığa ve gizemli olana karşı bir eğilimi vardır.

👉 Yaratıcı kişiler bir yenilik ile karşılaştıklarında heyecan ve ilgi gösterirler.

👉 Yaratıcı kişilerin ileri derecede öz denetim ve öz düzenleme becerileri vardır.

👉 Yaratıcı kişiliklerle daha az özdeşleştirilen diğer bazı özellikler de bulunmaktadır.

👉 Bunlar arasında belirsizliğe karşı toleranslı ve çok geniş yelpazede ilgiye sahip olmaları; fikirlerle adeta oynamaları, duyguda derin, düşüncelerde sezgisel ve davranışta gelenek dışı olmaları; öz eleştiri ile öz güven arasında çatışmaya düşmeleri söylenebilir.

Kıymetli meslektaşlarımız,

Eğitim öğretim yılı içinde olduğu gibi Uzman Öğretmenlik ve Başöğretmenlik Mesleki Gelişim Çalışmalarında da yanınızdayız.

Bu süreçte yapacağımız paylaşımlardan daha hızlı haberdar olmak için aşağıdaki kanallardan bizleri takip edebilirsiniz.

Sınava katılacak olan tüm meslektaşlarımıza başarılar dileriz.

Ulaşmak istediğiniz kutucuğa tıklayınız.

Telegram Kanalı

Telegram Kanalı

Facebook Grubu

Facebook Grubu

EMEK HIRSIZLARINA UYARI

Birkaç dakika içinde indirerek kullanmış olduğunuz çalışmalar için saatlerimizi veriyoruz. Yeri geliyor ailemize, arkadaşlarımıza ayıracağımız vakti bu çalışmalara ayırıyoruz.

Çalışmalarımızı paydaşlarımızın kişisel olarak kullanmaları için hazırlıyoruz. Farklı sitelerde paylaşılmasına müsaademiz olsa zaten biz paylaşırız değil mi? Maalesef saatler verip hazırladığımız çalışmalar üzerinde isim değişikliği yapılarak kısa süre içinde belirli sitelerde paylaşılıyor. Bu şekilde yapan kişiler paylaştığı çalışmayı hazırlamış olmuyor, **ÇALMIŞ** oluyor. Bu gözler; yaptığı hırsızlığı bilmeden altına teşekkür yazanlara "Rica ederim." yazanları da gördü, bırakın bir özrü, cevap vermeye tenezzül bile etmeyenleri de gördü. Üzülerek belirteyim ki bu kişiler bizim **MESLEKTAŞLARIMIZ**.

Korkarım ki bir gün azmimizi yitirirsek en büyük nedeni bu **EMEK HIRSIZLARI** olacak.

Bugüne kadar emek hırsızlarını defalarca uyardım. Ancak her gün bunlara bir yenisini ekleniyor. Artık paylaştıkları site üzerinden veya sosyal medyadan kendilerini uyardırmayacağım. Bu sayfayı her paylaşımına ekleyeceğim. **Aşağıdaki listede yer almak isteyen buyursun, çalsın...**

NOT: Bu sayfayı okuduğu halde anlamayana ücretsiz okuma anlama kursu verilir!

 HASAN YILDIRIM

EMEK HIRSIZLARI

Site	Kullanıcı Adı	Etkinlik	Açıklama